

**Patrimoine
littéraire**

**Literair
erfgoed**

DE WEZEL

A.M.J. Ryckelynck

Cercle Andries Steven Kring

Adrien Michel Joseph Ryckelynck est né à Bollezele le 13 juin 1889. Il fut vicaire à Bollezele, Steenbecque, Bergues-Saint-Winoc et curé à Saint-Momelin, où il mourut en 1951. Il a écrit quatorze comédies, dont cinq ont été imprimées.

Adrien Michel Joseph Ryckelynck werd in Bollezele geboren op 13 juni 1889. Hij was kapeiaan in Bollezele, Steenbeke, Sint-Winoksbergen en pastoor te Oudmunster (Sint-Momelijjn), waar hij sterft in 1951. Hij schreef veertien blijspelen waarvan er een vijftal werden gedrukt.

Première impression : 1934
Réédition numérique: 2023
Documentation : Mark Ingelaere d'après les archives de Cyriel Moeyaert
Numérisation : Gilbert Allemeesch
Numéro 13 de la série "Patrimoine littéraire"

Eerste druk: 1934
Digitale heruitgave: 2023
Documentatie: Mark Ingelaere uit archief Cyriel Moeyaert
Digitalisering: Gilbert Allemeesch
Nummer 13 in de reeks 'Literair erfgoed'

Cercle Andries Steven Kring

DE WEZEL

Blijspel

in

vier

Bedrijven

A.M.J. RYCKELYNCK
KAPELAAN TE BERGEN

SPEELDERS

Boer Distel, leegaard, dronkaard, onmenselijk en hoogmoedig.

Karel, boereknaap van Distel, harde werker.

Wansje, jongen van Boer Distel, spelvogel, leeg en later slecht student maar verbeterbaar.

Klaai de Laveier, leutemaker en farse speelder.

PLEKKEN

Het eerste bedrijf: in 't veld of op de straat niet verre van 't veld.

De andere: in 't huis van Boer Distel

DE WEZEL

Blijspel in vier bedrijven

door

A.M.J. RYCKELYNCK

Kapelaan te Bergen

EERSTE BEDRIJF

EERSTE TOONEEL

KAREL (alleen)

Is dat een leven! 'k moet hier alles moeder mensch alleen doen! 'k Sta met eenen zulken duivelschen zak erpels te dragen, zoude 't een zijn vul pluimen 't zoude nog gaan, maar erpels! 't is erger of de bakke: die erpels steken deur den leen; mijn rik en is algelijk geene drukkerijtafel en mijn vel gazet-papier! Noch hond, noch beeste die omkijkt. De boer zei mij van den noene dat'k 't half maatje erpels uit moeste benooten; 'k doe dat, 'k begin op te rapen, en God weet wat lang werk 't is, maar, och Heer! 't is onmogelijk te doen om gedaan te hebben. Zijn jonger Wansje gong hier achter de school komen, hijzelf moeste er om drij uren zijn, maar ja! zulk tronk, zulk jong! Vader Distel mijn boer is alsan met eene houwe op zijner schouder, 't en is niet om te gaan op den akker en in 't veld, 't is

om te gaan drinken in de herberg: Aan den Zuip-het-uit. 't Wied groeit deur zijne mutse: (hij toogt eenige staals) peerdesteerts, pestwortels, pemiën, kraaidoorns, wilde ate, pluimgras, wulveroozen, en distels van alle soort, 't is er zelfs manhoog. Al d'ezels van de streek zouden op zijn land t'eten vinden om geheel 't jaar. Boer Distel verdient wel zijn naam. Ook zijne erpels zijn al maar kreutelingen gelijk marbel-knikkers (Hij doet de zak open en toogt eenige erpeltjes die hunnen vollen wasdom niet gekregen hebben). 't'Is krutte goed, vuiligheid! Daarmede blijf 'k hier, geen peerd, geen wagen om dat bucht thuis te karioten. Hemel toch! waar is Wansje zoo lang? Is 't niet om te krijschen daar bij! 't Is zes en half op mijnen monter. De knechteschool is van sedert twee uren gedaan, waar zoude hij nu kunnen bluiven draaien? Djoos, de timmermans jongen, Christoffel, 't mannetje van de herberg: Aan den Zuip-het-uit, Busschvinke die pertang geerne busschen maakt om vogels te vangen, Wiesten Kraaisnot, Cisca Langetee' ventje die lullepot, zijn allen van sedert eene groote uur weer. 't En is maar onze spelvogel die nooit nauwers en is. Zulke kinders en zijn maar goed om met hunne tee'n te spelen.

Kijk nu Klaai de Laveier die gaat om zijne strops in 't busch en in d'hagen te leggen. Och zoude hij nu ons Wansje kunnen vangen, dat ware de beste haas, de aangenaamste patrijs van geheel den jacht-tijd!

'k Ga roepen daar op. Klaai! Klaai!

TWEEDE TOONEEL

KAREL EN KLAAI

KLAAI (van verre)

Gaat 't niet tè? Is joun zak te zwaar? Je kijkt gelijk entwie die 't nie helpen kan, gelijk liefke Snot.

KAREL (gram)

Kijk naar je zelve, snotneus, moet je mijn neusdoek niet hebben voor snotter? Kom eens hier!
..... (Klaai nadert en komt op 't toneel).

KLAAI

Wat moe je hên? Dat 'k eenige van die erpels tegen joun hoofd zoude knippelen: 't en zoude zo zocht nie zijn as de pluimen en 't haar van 't wild dat 'k vang. Wil je dat 'k bezie?

KAREL (stiller)

Als 't u belieft, en zottebol niet.

KLAAI

'k en Kan je nie genoeg bekijken: je staat daar lijk een uil in een anker gat, uit noch in kunnende!

KAREL

Wat wil je dat ik doe? een zulken duivelschen zak dragen?

KLAAI

Ware 't voor je zelve, je zou geene moeite sparen, je zou azoo niet stenen. Je klaagt pitten in de eerde over de harde mishandelingen die je hier lijden moet en over 't werk dat je aan den meester verplicht zijt te leveren, maar als 't is voor jouzelve, op joen stikje land, 'k zie wel dat je eenen goen leen hêt en dat je rik-grate vroom is.

KAREL

Wat weet je daarvan te spreken, gij die maar en leeft met den krijg: je rik-graat en je leen en gaan niet zeer verpijnt zijn, j' en zal niet te licht moeten smouten!

KLAAI

Je gaat geen uil vangen met je smout, kerel!

Grijp maar rechttegen je zak op... De smering zal deugd doen....

KAREL

'k En kan niet!

KLAAI

Zeer of 'k ga de middels gebruiken... de jachtwachter die bezig was met zuipen gaat haast zijne pint uit edronken hên.

KAREL

Wat voor middels? 'k en zie niet hoe je zou kunnen mij dien duivelschen zak thuis doen dragen. Onze Lieve Heer en zou hem niet kunnen verroeren!

KLAAI

Och! och! je gaat er uit. Ja of neen. Neem je hem op? 't es de leste vermaning!

KAREL

Daar nu! 't is lijk bij den ontvanger 's...

KLAAI

Lijk je wil verstaan...

KAREL

Of lijk in een verkooping, op een koopdag!

KLAAI

Nog lijk je wil verstaan.

KAREL

'k En versta niet en 'k en doe niet, en 'k en wil niet verstaan, noch doen.

KLAAI

Goed! En laat de kaffie niet koud gaan, zei moeder...

Aan onze tweekerel! (Klaai trekt uit zijne beurs een handvol touwen).

KAREL

Peis je dat ik een haas zijn!

KLAAI

Je gaat allicht zijn vel hên, gij benauwderik! beid maar...

(Hij bindt enkele touwen malkander om een langen band te krijgen; Karel beziet weg te lopen; Klaai roept :)

Let op; 'k houd je in d'oogen.

(Karel frut weg. Klaai daar achter. Ze loopen tusschen de toneelschermen.)

Heb je de buikpijn tè om azoo te loopen! den kamergang? 't haze vel in ?

(Klaai pakt hem, smijt hem om en legt hem op zijnen buik. Hij bindt zijne handen en voeten, zet den zak erpels op zijn rik, draait de touwen rond en snoert man en zak te gaar zoo stijf of hij kan. Karel natuurlijk spartelt en schreeuwt lijk een nikker. Klaai vindt zijn vermaak al die poetse spelen).

'k Heb je vast en wel. Kijk maar op je neus.

KAREL

Patrijsfrijmer! hazevanger! keunstropper! buschuil! snotneus!

KLAAI

Ja! ja! 'k en ben niet doof lijk een ruizel om azoo te schreeuwen. Die niet besnot en is, en moet zijne neuze niet vagen.

KAREL

Wilde beeste!

KLAAI

't Is wel waar, je zijt een wilde beeste.

KAREL

Kan 'k je maar hebben!

KLAAI

Wat zou je doen met een wilde beeste?

KAREL

Bieze snijder! hooiderscher! bezemverkooper!

KLAAI

't Moet er ook zijn om al je peerdemes uit te vagen.

KAREL

(van langst te meer gedouwen onder de knien van Klaai.)

Hou perd! hou peerd! Ai! ai ! ai ! Kulten en slunsedrager !

KLAAI

Wacht maar, je gaat zakkedrager zijn... 'k Ga jou schikken lijk een droeven hond die aan zijn steert eene oude marmijte draagt, en dien men met de feule voort doet loopen! 't Is de krul van den steert die 't fatsoen is van den hond. Nu dat je wel gedraaid zijt en dat alles ingericht is, 'k ga je voeten ontbinden, je moet om wel nog vandaag thuis raken. (Klaai maakt de beens los; Karel spartelt en schopt achter Klaai.) En nu op, en zeer thuis. Wat wacht je tè? je zijt beslagen. (Karel en wil niet op staan.) Moet 'k mijn hond halen om dat wild te staan, of mijn stok gebruiken. 't Is jammer dat ik mijne feule vergeten heb! Wacht, leegard! Waar is mijn stok?

(Karel deur de vreeze staat op, de handen gebonden en den zak erpels op den rik, hij gaat voort zoo hij kan, gebogen.)

KLAAI

Hahaha! hihi! hihhi! Kijk hem met een lang gat lopen, kijk die benauwde scheet. (Hij lacht lijk een bulte.) Karel doe wel den goeden dag thuis. Let op, en snuit je niet, je zou je zak verliezen.

TWEEDE BEDRIJF

(Boer Distel in zijn huis, bij de tafel of bij de schouw. Eene houwe is tegen de muur. Gerucht aan de deur.)

BOER DISTEL

Kom binnen.

(Tweede slag al buiten. Boer Distel schreeuwende:)

Kom binnen. (Zoo luide niet). Zijn er gelijk doove menschen op d'eerde! 'k meende dat ik doof was, maar 't zijn er nog erger...

KAREL

'k En kan niet.

BOER DISTEL

Hoe? j'en kan niet! Trek de klinkeband.

KAREL

'k En kan niet.

BOER DISTEL (Leeg)

Wat doen met dien vent? Je zou zweren dat hij het huis niet meer en kent. Wat zal men nog al moeten zien; 't en is pertank geen dronkaard, onze Karel.

KAREL (ook gram van wachten)

Wat zei je! 'k En kan niet binnen.

BOER DISTEL

En ik en kan niet buiten, 'k en zie mijn houwe nauwers.

KAREL

Doe toch open, 'k en kan 't niet meer uit houden!

BOER DISTEL

Wat uit houden? (Ter zijde) hij mocht wel van zoo lang op mijn hof zijn om klinkeband voor hamersteert te verstaan; hij en is niet rapper om te begrijpen of om te werken. Nu! niet zeggen is zwijgen, en buiten is voor de deur.

KAREL (luider)

Doe toch open, 'k en kan 't niet meer uithouden! Slaap je tè ?

BOER DISTEL

Droom je tè? (Lijzer). Komt hij heel daas? Wat eene rooie heb 'k met dien knaap! (luider). 'k Kom, 'k heb mijne houwe gevonden.

(De deur vliegt open; Karel valt kruine over bolle in 't midden van den vloer met zijn zak erpels; tafel, taljoren, stoels, houwe en Distel zelf zijn om gesmeten. Gram lijk een hurzel, tracht hij zijn houwe te krijgen en staat op.)

BOER DISTEL

Wat nu nog al! Zij je dronk of zot om mijn huis alzo om te wennen.

KAREL

'k En wen niet om; 'k ben maar gevallen.

BOER DISTEL

Zie die tafel, die stoels, mijn droeven been; 'k en kost maar schaars met mijne houwe gaan, hoe gaat 't zijn achter een zulken slag?

KAREL

't En is geen groot jammer, de wormen zijn daarin.

BOER DISTEL (nog al haastig)

Waar daarin? in mijn been?

KAREL

Zeker niet in uwe tonge! Zij en slaat niet flikke; men zoude zeggen....

BOER DISTEL (van langst te meer nijdig)

Dat uwe tonge hangt aan een klinksnoer!

KAREL (opgestaan)

't Is goed voor u dat: je babbelt zoo stijf dat je tong verscherpt gaat moeten zijn.

BOER DISTEL

't Is gij die van den spanader gesneen zijt; gij zijt erger of een kaffielutte.

KAREL

't Is gij de kaffiekouse, gij en swijgt niet bijzonder als j' een zope te veel neemt.

BOER DISTEL

't Is goed voor u, alleen te klappen zelfs op den akker en op de straten.

KAREL

Tut, tut, tut, wat zeggen is dat! peis je dat 'k de bolle verlies. Wie weet of 't waar is? Nu meester, je meug me grauw en blauw zeggen, 'k ben gerust daarop.

BOER DISTEL

Ja, om 's wille dat je niet anders en kunt, maar meug je zoo gerust zijn over mijn been! Aïe, aïe, aïe...

KAREL

Daar nu, alteenegader!

BOER DISTEL

Aïe! aïe! aïe! welke stekten!

KAREL

J' en klaagde alzoo niet toen al me zottigheden zeggen.

BOER DISTEL

Aïe! aïe! aïe! mijn been!

KAREL

't zijn de dreupels die werken.

BOER DISTEL

't Is de duw die uit komt

KAREL

Nu al? 't gaat zeker. Je moet een goeden ontvangen hebben.

BOER DISTEL

Zijt ge niet beschaamd?

KAREL

Ja, een goe duw die al 't venijn uit je been zal trekken.

'k En weet niet waarover ik schaamrood zou moeten komen. Bovendien dat en gong al niet gebeuren, had je de deur open gedaan.

BOER DISTEL

'k En zag en 'k en vond mijn houwe niet.

KAREL

Zij was pertank daar. Zijt ge blind!

BOER DISTEL

Ik en zag ze niet, verstrooiing.

KAREL

't Was een groote.

BOER DISTEL

Aïe! aïe! aïe!

KAREL

Ja, je been! Houd je zoo stijf daarin? hij is algeijk niet veel meer weerd....

BOER DISTEL

Je wil misschien zeggen dat hij mouter is, deugniet?

KAREL (heel onnozel)

En hoe zou 't anders kunnen zijn meester!

BOER DISTEL

Hoe zou 't anders kunnen zijn, zeg je!

KAREL

Ja, 't ware een mirakel dat men te diep in 't glas zou meugen kijken zonder entwat te verliezen of van zijn verstand of van zijn lichaam. Zie Tol Staan, hij zou moeten de naam van Tol

Wagelaar dragen zoo hij beeft al gaan. 't is erger of de popelier-boom van de Middel-sstraat; zie Jan Goegeur; sedert dat hij zuipt, je zou den aaiem daarvan afgesneden zijn: 'k en weet niet hoe hij van binnen moet zijn; zie nog...

BOER DISTEL

'k Heb ander zaken te zien of al je pruimsteens...

'k Ben gerust op al degene die een drooge keel of eene drooge lever hebben, die en zijn mijne markten niet... Je zou veel beter doen al die teljoren broks op te rapen.

KAREL

Bah! ze waren oud, 'k heb ze hier altijd gezien; ze moesten van uwe voorouders voorts komen...

BOER DISTEL

't En is geen reden.

KAREL

Ze waren al gekrakt en geborsten...

BOER DISTEL

't Is algelijk al kwaad vandaag. En mijn houwe.

KAREL

Klap daarvan! Een houwe roestig lijk een oude ijzeren pijke of een natten keldernagel! 'k En weet niet hoe dat je daarmèe uit dort gaan, 't is 't ensein en 't teken van een leegaard...

BOER DISTEL

Dit gaat te verre, 'k wil je niet meer op mijn hof.

KAREL

Maar, boer, wie zal je werk doen!

BOER DISTEL

Gij assan niet meer, je staat daar lijk een pijlbout recht.

KAREL

't Is beter dat, recht lijk een pijl als krom lijk eene oude schuur.

BOER DISTEL

Gij 'n schuw!

KAREL

't Is wel gij de schuw, met jen houwe op 't veld je zal al de werkmenschen verjagen; 't en zijn maar meer de puits die drinken met je, die je gaat vinden, geene waterpuits zeker... en je werk, wie zal 't doen?

BOER DISTEL

Ga je swijgen of 'k smijt je buiten!

KAREL

Je werk, d'erpels oprapen, beetrappen uittrekken, dijken delven, 't mesch breedden, duist en nog andere zaken doen. Heeft men niet dikkers hoeren zeggen: "Bij de boeren 't en geeft geen ende".

BOER DISTEL

't Gaat het entwie doen, Wansje zal helpen.

KAREL

Wansje is te leeg eenige uren erpels te komen rapen met me, hoe gaat 't gaan als hij alleen zal moeten werken; ja met een hoepel loopen, vogelnesten uithalen, puits visschen, viertjes ontsteken, heurzelnesten uitdelven.

BOER DISTEL

Je klapt lijk een gebroken spa.

KAREL

Ja, menschen op alle wijzen en door alle middels plagen, daar is 't leventje van je mannetje, je meugt daarvan veel verwachten.

BOER DISTEL

'k En heb tot nu toe nog geen raad van je moeten ontvangen. Zou hij niet willen werken, 'k ga hem in een school doen. 't Zijn nu daarom beurzen door den Staat gegeven, 't en kan me niet kosten en bovendien mijn mannetje is zoveel weerd of een ander. Wie weet of hij geen groot man en gaat komen, andere en andere zijn er wel gerocht?

KAREL

Jaas! d'eene goe ten hoofde, maar d'andere dom lijk kachtels...

BOER DISTEL

Je ziet altijd 't ergste! moet men toch alzoo op de wereld zijn!

KAREL

Kout van de wereld! Z'is zoo verkeerd.

BOER DISTEL

't Is gij die verkeerd zijt! 't Is algelijk de wereld niet van een plekke te krijgen, 't besonderste 't is van stout te zijn, men zou toen den duivel te keer gaan.

KAREL

Nog moet men 't hoofd gesloten hebben.

BOER DISTEL

Hetgeen je daar zegt en sluit niet. Hoe vele en zijn er maar niet die in de wereld gelukken en die geene arenden in hunnen studiën waren! 'k zeg het op een nieuw: men moet stout zijn, en 't zijn de stoutste wezels die de beste eiers uitzuipen.

KAREL

Men zou zeggen dat je dat wel weet.

BOER DISTEL

Hoe dat?

KAREL

Ja, in d'herbergen na de pinten, de kannen, de choppen, de canons, de dreupel-glazen, en nu op den rik van den Staat.

BOER DISTEL

Gij kreute! Wat weet gij daarover te zeggen? 'k En drink maar een glas op een keer, en dan nog voor mijn geld.

KAREL

Gelukkiglijk anders je zou een waar wezel zijn en erger of hij.

BOER DISTEL

'k erken dat de wezel uitzuipt, maar hij betaalt niet. In de herbergen op den hand betaal altijd Boer Distel, en niemand, Karel, kan zeggen dat hij schulden heeft. Holla! 'k ben niet van die schuifelaars die de menschens's rik uit eten! elk 't zijne! 'k betaal assan mijne choppen! Wat weet je mij te verwijten! 'k Heb j' altijd betaald! Wat zal ik nog moeten hooren; let op: 'k zou je wel vragen en voor den rechtbank brengen. (Boer Distel is hoorndul). Zeg dat nog, 't zou je dier kosten.

KAREL

Wat zou 't me kosten? van gezeid te hebben dat j' een wezel zijt! Is er daarin iets kwaad? De rechters zouden lachen...

BOER DISTEL

En waarom?

KAREL

Omdat je in plekke van sneeuw wit te slaan lijkt een wezel, je bloedrood zijt!

BOER DISTEL

't Ware om je te vervolgen, aangezien dat 'k rood slaan!

KAREL

En waarom sla je rood, Boer Distel? Zou je 't durven zeggen vor den rechtbank? Is 't niet een valsche kleur, eene geleende kleur? Van waar komt voorts deze kleur? Is 't van den krommen hals uit te zuiveren?

BOER DISTEL

Buiten! buiten! en zeer...

KAREL

Je zijt me moe, maar j'en zijt me nog niet kwijte.

BOER DISTEL

Kan Wansje maar thuis raken!

KAREL

Hij is te leeg een zak erpels te dragen, hoe zou hij een zulk moeielijk werk durven aannemen: een mensch buiten doen. Men moet daarom een deurwarder zijn, en gendarmen hebben. Die dienstboden van de Staat zouden veel beter doen je te beletten den rik van hun meester uit te laten eten.

BOER DISTEL

Den rik van den Staat....

KAREL

Ja, gij boer en eigenaar, j' eet den rik van den Staat uit al eene beurs vragen voor den jongen. Wat zullen de armen bekomen als de rijken de gunsten en de voordeelen verkrijgen? Verkwister van je goed. J'en meugt je niet voorstellen lijk een arme. Spaar en met je geld zend je Wansje aan de school.

BOER DISTEL

J' en weet niet hoe je leugens kwijte maken... Buiten zeg 'k, en zeer! ...

KAREL

Hola! zoo zeer niet.

BOER DISTEL

Moet ik mijne houwe gebruiken?

KAREL

Zij en is daarom niet gemaakt, bierkuip!

BOER DISTEL

'k Ga 't je toogen, koeiwachterzacht mannetje! Buiten, en zeer.

KAREL

Ken je maar dien klaus? Uwe houwe zou me kennen voor makje dienen.

BOER DISTEL

Daar 'k ga je dienen met mijn makje. (Hij vliegt daarop. Karel valt op hem; 't is een schoon gevecht. Karel ontbindt zijn zak en is meester).

KAREL

En nu, Boer Distel, moet 'k je van d' houwe geven!

BOER DISTEL

Als 't je belieft, zij fraai!

KAREL

Wat zou ik met je vel doen? 't En is zelfs geen wezel vel weerd! Ja, kijk maar, 't en zou niemand een zulken opgefaarsden vogel willen bekijken.

BOER DISTEL

Waarom blijf je toen hier in zulk een wezel nest?

KAREL

'k en ga hier niet blijven, zij maar gerust: er zijn meer huizen of kerken... En bouw assan geene op je vagebonte je straatbrakke van een jongen, 't zoude invallen!

DERDE BEDRIJF

(Boer Distel in zijn huis; gerucht; Wansje binnen komende).

BOER DISTEL

Je hebt je geus geloopt, en je zijt zonder aaiem!

WANSJE

Zwijg, vader, 'k heb me zat gelachen! (Hij lacht nog).

BOER DISTEL

Waarmede tèn jongen? met wien?

WANSJE

Moet je dat vragen! Met Karel tèn! Wat een gekkens trek!

BOER DISTEL (schijnende niet te weten)

Met Karel?

WANSJE

Hij komt juist van buiten te gaan, en j'en weet niet.

BOER DISTEL

'k Doe! Hij is hier met een zak erpels op zijn rik gebonden, binnen gevallen. Gram dat hij was, erger of een hursel die men uit zijn mest futtert. Wij zijn kwaad uit gekomen, en hij is weg.

WANSJE

Bah! vader, j'en moet je geen kwaad bloed maken, achter dien, een andere!

BOER DISTEL

't Is licht gezeid!

WANSJE

Ja, 'k moet j' uitleggen hoe die zak erpels op zijn rik gebonden was. 'k Was in 't bosch, op ons erpelstuk. Alteenegaar 'k hoorde entwien opzeggen, meenende misschien alleene te zijn: "Is dat een leven! 'k moet hier alles moeder mensch alleen doen...". Hij leide in lang en in breed uit dat hij op onzen akker van rooie en van ruize beslaafd was. 'k Hoorde dar zoo lijze dat 'k luide moeste lachen en dat hij naar 't bosch gekeken heeft.

BOER DISTEL

Hij keek misschien achter je?

WANSJE

't Zou wel kunnen zijn! In zijn geweld heeft hij Klaai den Laveier nog al met haastigheid toegesproken.

BOER DISTEL

Wat wist die te zeggen?

WANSJE

Hij zag dat Karel zijn zak niet kon dragen en hij riep: "Gaat 't niet tè? Is je zak te zwaar? ... Je kijkt lijk iemand die 't niet helpen kan, lijk liefke Snot." Karel kwam zodanig gram dat het niet zeggelijk is. Heeft hij niet gezeid tè: "Kijk naar je zelve, snotneus; moet je mijn neusdoek niet hebben? Kom eens hier! ..." Je ziet, welke bursteling daarvan moeste uitspruiten. Klaai en miste de kans niet om een kluitspelerij aan Karel te doen. Hij gong eerst erpels tegen zijn hoofd knippen en slaan, maar vindende deze te licht voor een mensch van zijn grootte, heeft hij eene andere poetse willen spelen al hem dezen zak te doen dragen. Vader, je weet 't ende van de storie.

BOER DISTEL

Wat voor een wilde beeste komt die Klaai! Liet Karel hem doen? 't En is zeker niet zonder rooi geweest?

WANSJE

Hij moeste wel. Klaai is een groot, beenachtig en vroom vent die hem grauw en blauw koste slaan.

BOER DISTEL

Ja, schoelje is dikkers troef! 'k versta nu waarom Karel zoo vierkant zot was.

WANSJE

't Was daarom.

BOER DISTEL

Daarmee ben ik in onverschil met Karel gerocht! 't Lukt me niet! Wat doen?

WANSJE

Houd op van boeren, Vader. 't En is niet meer te winnen zeggen de boeren zelve, en gij, hoe vele keers, heb je niet gezeid: "D'eene helt van de wereld die niet doet, leeft met d'andere helt die werkt!"

BOER DISTEL

't Is waar, k'heb dat gezeid, maar men zegt al veel dat Mijnheer Paster niet preekt, en dat men veel beter zou doen niet te zeggen... (Hij peist en schijnt verdrietig).

WANSJE (verwonderd)

Wat hapert tè, vader?

BOER DISTEL

Wat doen met je? Je meugt algelijk niet thuis blijven! Je zijt te jong, 'k zal trachten in de groote school van de steè te zenden; j'en kan nauwers beter zijn.

WANSJE

Zei moeder zaliger niet, dat men nauwers beter kan zijn of thuis. Zij gong weinig uit, geloof 'k, zij was geern thuis, zij was eene huisduive zeien de menschen.

BOER DISTEL

Dat was goed over tijd, maar nu alleman gaat uit, en 't is daarom 'k ga j' uit doen.

WANSJE

Vader, 'k zou liever thuis blijven.

BOER DISTEL

Bah, Wansje, je ziet zoo geerne uit...

WANSJE

Degene die in de scholen van de steè zijn, gaan zoo noo weer, 't is lijk naar de dood dat zij geleid zijn. Zie Djoos Andjioen, hij kreesch dat de tranen langs zijn kaken leekten, Kamiel Krinkel, hij scheurde zijn broek, Karel Debril miste den trein, Jan Peperstrate vergat voort te gaan...

BOER DISTEL

Maar 't zijn nog menschen die vergeetachtig zijn, die hun trein missen, die hun broek scheuren, die tranen krijschen en die entwat noo doen. Je zijt geerne uit.

WANSJE

Uit en buiten zijn twee zaken.

BOER DISTEL

Zeker, Wansje, je meesters zullen al zulke kennissen geven. Je zult weer keeren met veel prijzen en later je zult een groot man in de streek zijn. Nu, 'k ga dat alles met een van mijne maats schikken.

WANSJE (aan vaders wil onderworpen)

Ja, vader d'eene eet geern wat anderen niet meugen.

BOER DISTEL

Doe eer aan! Dat Karel ons een dag niet uit en gekke, en met ons den zot houde! Zou hij toen den toom los hebben! Zou hij van den aap scheren!

WANSJE

'k Ga mijn beste doen.

VIERDE BEDRIJF

EERSTE TONEEL

BOER DISTEL (alleen, brieven lezende)

Nog enige zulke brieven, en 'k ga meugen geloven dat Wansje wel gewoon is. Ieder mensch kan zich zelven bedriegen lijk ieder kan missen van weg, maar 't zou me heel verwonderen dat alleman niet welhaast zou erkennen de groote bekwamheid van mijn mannetje, zelfs Karel. Gaat hij grijnzen, gaat hij spuwen van spijt gaat hij nijdig zijn! Och Heere toch! 'k wiste wel dat 'k betrouwen mocht hebben om hem al zijne studiën te laten doen. Leerde hij niet hier al spelen, zelfs al nietaan de scholen te gaan, alzoo gaat 't als men wel begaafd is, goe grond geeft vruchten zonder mest of vette. God voordert hem.

Ach! Karel, je zit in slechte lakens, zonder werk! Je peiste: Boer Distel gaat verplicht zijn me weder te nemen. Je mist, knaap, lees maar de gazetten, maar ja je zijt te dom, j'en kan niet lezen! je zou toen erkennen dat je de hane van 't kot niet en moeste zijn, dat j'alsoo niet moeste kraaien of alsan zo zeer niet.

TWEEDE TONEEL

BOER DISTEL en WANSJE

(Slag aan de deur: ze gaat open en Wansje als scholier gekleed, met een grooten zwarten zak op zijn rik en waarin zijn lijnwaad is, valt over de zille).

BOER DISTEL

Daar nu. Wansje! al 't huis! 't En is pertank maar veertien dagen dat je voort zijt. (Wansje staat op beschaamd) Zijt je misschien ziek gevallen! Kan je niet gewinnen?

WANSJE

'K doe, Vader.

BOER DISTEL

Zeg wat er je ginder vervelt. Heb je zeer van vallen met dien zak?

WANSJE

Neenk, vader.

BOER DISTEL

Wat heb je gedaan?

WANSJE

Niet.

BOER DISTEL

't En kan niet zijn.

WANSJE

't Doet, 't doet, vader.

BOER DISTEL

Je wil misschien zeggen dat j' er niet deed...?

WANSJE

'k Deed daar lijk hier.

BOER DISTEL

.... daar lijk hier.....!

WANSJE

Zelfs meer, want daar ik en kost geen middel inspannen om buiten te raken en 't veld over te loopen, gaan visschen, aardappels braden, strops onderzoeken... Wel , vader, eene school is de schoonste strop van de wereld, heb ik daar moeten lijden?

BOER DISTEL

Men heeft u geen zeer gedaan?

WANSJE

't Ging maar dat te kort zijn!

BOER DISTEL

En die heeren, waren ze niet fraai voor je?

WANSJE

Zeker.

BOER DISTEL

'k had pertank goede brieven ontvangen....

WANSJE

Men mag er raar uit gaan.

BOER DISTEL

Die school is een strop, zeg je, hoe zij je uit gerocht?

WANSJE

Met de avond...

BOER DISTEL

'k Zie: gij, j' en zijt tot de studiën niet geroepen. 't Ontzienlijkste in geheel deze storie, 't is dat Karel leute zal hebben, dat hij gansch de parochie met zijne droeve tong tegen ons zal opwekken...

WANSJE

Hij moet zelfs al bezig zijn...

BOER DISTEL

Heeft hij je gezien, of tegengekomen?

WANSJE

Jane, vader. Hijzelf heeft me daar met mijn zak gesmeten.

BOER DISTEL

Had j' hem entwat gezeid of verweten?

WANSJE

Nenke, vader. Hij moet nog die afdanking op zijn hert hebben, hij was hier zo geern. Daarom wachtte misschien bij de deur om binnen te raken...

BOER DISTEL

't Is een leegaard.

WANSJE

Je vroeg hem ook, vader, zaken die onuitvoerbaar waren.

BOER DISTEL

Daar nu! gij, je helpt daarmee!

WANSJE

Nenke, vader, maar je moet pertank erkennen dat men een grote slimmerik moet zijn om in een achternoen eene halve maat erpels uit te benooten, op te rapen, thuis te dragen...

BOER DISTEL

Hoor, je gaat rechttegen Karel gaan zoeken, hem nooden weer in onzen dienst te keeren en hem beloven hulp en bijstand om alle werken te doen.

WANSJE

Ja, vader, 'k zal assan bij je zijn, 'k ga kunnen alle dagen 't veld over loopen, niet opgestropt zijn tussen vier muren, de goede lucht nemen...

BOER DISTEL

En ook visschen en jagen?

WANSJE

En waarom niet, tusschen tijd!

BOER DISTEL

Nieuwe bezems vagen wel. Ga toe tè te Karels en daar na aan 't werk: vorkum, mestum, karam en blijvum.

WANSJE

Och! Vader, 't is een betje makaronijk latijn; als je 't niet en verstaat, laat maar zijn.

Bergen - Imp. Barbez-Denys
